

RECENZJA HABILITACYJNA

Prof. dr hab. inż. arch. Barbara E. Gronostajska,
Wydział Architektury, Politechnika Wrocławska

Wrocław 25.12.2023 r.

OPINIA

o dorobku naukowym, twórczym, dydaktycznym i osiągnięciu naukowym
pt. „*Architektura pozaszkolnych przestrzeni uczenia się dzieci i młodzieży w aspekcie
nowych paradygmatów edukacji i miasta*” -

dr inż. arch. Małgorzata Balcer-Zgraja

I. USTALENIA WSTĘPNE - PODSTAWA OPRACOWANIA RECENZJI:

Podstawą formalną recenzji jest zlecenie dr hab. inż. arch. Krzysztofa Rostańskiego, prof. PŚ Prodziekana Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej powołującego mnie na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym.

Podstawą formalną są także poniższe przepisy:

- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z dnia 30 sierpnia 2018 r. poz. 1668, 2024, 2245, z 2019 r. poz. 276, 447, 534, 577, 730, 823, 1655, 1818, 2020, 2070; mDz. U. z 2020 r., poz. 85, 374, 695, 875)
- Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z dnia 30 sierpnia 2018 r. poz. 1669, z 2019 r. poz. 39, 534)
- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. z dnia 25 września 2018 r., poz.1818)
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz.U. Nr30, poz.168 z późn. zm., Dz.U. z 2000 r., Nr 98, poz.,1071),
- Dobre praktyki w procedurach recenzyjnych w nauce. MNiSW, Warszawa 2011,
- Kodeks Etyki Pracownika Naukowego. Wyd. II, Zgromadzenie Ogólne PAN, 01.12.2016,
- Materiały zamieszczone na stronie internetowej Rady Doskonałości Naukowej.

Podstawą merytoryczną jest przekazana przy powyższym zleceniu dokumentacja wniosku dr Małgorzaty Balcer-Zgraji zawierająca:

1. Wniosek habilitantki
2. Dokumentację habilitacyjną w formie zszytych opracowań:
  - Kopia dokumentu potwierdzającego ukończenie studiów, posiadanie stopnia doktora

- Wykaz osiągnięć naukowych i badawczych
- Autoreferat w języku polskim, brak analizy bibliometrycznej publikacji przygotowaną przez Bibliotekę PŚ
- Wybrane publikacje
- Monografia habilitacyjna zat. ***Architektura pozaszkolnych przestrzeni uczenia się dzieci i młodzieży w aspekcie nowych paradygmatów edukacji i miasta***, autor: Małgorzata Balcer-Zgraja

II. OGÓLNA OCENA DOROBKU NAUKOWO-BADAWCZEGO, DYDAKTYCZNEGO, ORGANIZACYJNEGO ORAZ ZAWODOWEGO (Z ZAKRESU PROJEKTOWANIA ARCHITEKTONICZNO-URBANISTYCZNEGO)

II.1 Podstawowe dane o kandydacie

Dr Małgorzata Balcer-Zgraja jest absolwentką Wydziału Architektury PŚ. Studia ukończyła w 1993 roku, a pracę doktorską obroniła w 2005 roku i uzyskała stopień doktora nauk technicznych na podstawie pracy zat. *Architektura budynku szkolnego lat najnowszych w aspekcie wpływów współczesnej techniki i wymagań społecznych*. Opracowana była pod kierunkiem prof. dr hab. inż. arch. Niny Juzwy. Recenzentami byli: prof. dr hab. inż. arch. Jacek Gyurkovich oraz prof. dr hab. inż. arch. Janina Klemens.

Od ukończenia studiów w 1993 związana była z pracownikami architektonicznymi jako asystent projektanta, a następnie współwłaściciel. W roku 1997 wraz z mężem założyła biuro projektowe *Małgorzata i Adam Zgraja. Architekci Gliwice*, w którym realizowała szereg projektów na zlecenia przedsiębiorców, inwestorów prywatnych, instytucji samorządowych oraz podmiotów realizujących inwestycje. W roku 1999 roku uzyskała uprawnienia projektowe w specjalności architektonicznej.

W latach 2000-2005 była studentką Studiów Doktoranckich na macierzystym Wydziale. Po obronie doktoratu w latach 2006-2007 rozpoczęła pracę w wyższej Szkole Technicznej w Katowicach. W 2008 rozpoczęła pracę na Wydziale Architektury Politechniki Śląskiej, gdzie pracuje do dzisiaj.

W ramach pracy na Uczelni realizuje zajęcia dydaktyczne związane z projektowaniem architektonicznym. Dydaktyka prowadzona przez dr Małgorzatę Balcer-Zgraję obejmuje zajęcia projektowe oraz wykłady na I i II stopniu studiów oraz na studiach podyplomowych.

Była promotorem około 40 prac magisterskich (w tym 3 w języku angielskim), kilkunastu dyplomów inżynierskich, recenzowała prace dyplomowe oraz opiekowała się studentami programu Erasmus. Prace studenckie realizowane pod jej opieką uzyskiwały szereg nagród.

Dr Małgorzata Balcer-Zgraja swoje działania prowadzi z perspektywy zawodu architekta. Od kilku lat zajęcia prowadzone przez nią realizowane są w partnerstwie z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Uczestniczy w pozyskiwaniu partnerów, negocjacjach i przygotowaniu założeń współpracy, pełni funkcję koordynatora projektów, organizatora konkursów, wystaw i seminariów.

Dokumentacja przedstawiona przez Kandydatkę obejmuje oprócz monografii zestaw spiętych załączników.

II.2 Zgodnie z Art. 219. Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce, Warunki nadania stopnia doktora habilitowanego osoba ubiegająca się o taki stopień musi wykazać się następującymi elementami:

1. posiada stopień doktora;
2. posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny
3. wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Ad. 1

Pani Małgorzata Balcer-Zgraja **posiada** stopień doktora. Uzyskała go na podstawie rozprawy *Architektura budynku szkolnego lat najnowszych w aspekcie wpływów współczesnej techniki i wymagań społecznych*.

Ad. 2

Pani Małgorzata Balcer-Zgraja **posiada** w dorobku osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny (architektura i urbanistyka).

Wskazana przez Kandydatkę monografia zat. *Architektura pozaszkolnych przestrzeni uczenia się dzieci i młodzieży w aspekcie nowych paradygmatów edukacji i miasta*, stanowi wkład, w stopniu dostatecznym, w rozwój architektury i urbanistyki (omówienie uwag poniżej). Warto podkreślić, że dorobek publikacyjny, dydaktyczny, organizacyjny oraz projektowy Habilitantki rekompensuje pewne uwagi obejmujące monografię.

OCENA OSIAGNIĘCIA NAUKOWEGO w świetle obowiązujących aktów prawnych

Monografii zat. *Architektura pozaszkolnych przestrzeni uczenia się dzieci i młodzieży w aspekcie nowych paradygmatów edukacji i miasta*.

III.1 Tematyka i dane formalne

Przedstawiona książka zatytułowana „*Architektura pozaszkolnych przestrzeni uczenia się dzieci i młodzieży w aspekcie nowych paradygmatów edukacji i miasta*.” została opracowana przez dr Małgorzatę Balcer-Zgraję i opublikowana przez Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice, w 2022 roku. Recenzentami wydawniczymi rozprawy byli: prof. dr hab. inż. arch. Grażyna Schaider-Skalska oraz dr hab. inż. arch. Teresa Bardzińska-Bonenberg, prof. PB. Monografia liczy 295 stron z umieszczonymi na końcu opracowania; streszczeniem w języku polskim i angielskim, spisem ilustracji i tabel oraz bibliografią. Opracowanie zawiera 726 pozycji bibliograficznych.

Praca dr Małgorzaty Balcer-Zgraj poświęcona jest (patrz autoreferat), badaniom nad architekturą pozaszkolnych przestrzeni uczenia się dzieci i młodzieży, które stanowią alternatywę i uzupełnienie nauki w podstawowych placówkach edukacji. Zakres czasowy obejmuje okres do wybuchu pandemii COVID 19, ponieważ jak pisze Autorka „trudno jest

przewidzieć jakie będą długotrwałe skutki izolacji i wyłączenia fizycznej przestrzeni publicznej – czasowego zamknięcia placówek kulturalno-oświatowych, ograniczenia zgromadzeń oraz poczucie zagrożenia nakazującego wyłączenie się z wydarzeń w przestrzeni publicznej.”

W pracy zostały wykorzystane następujące metody badawcze: badania literaturowe – przegląd i analizę zasobów dostępnej literatury przedmiotu oraz wiarygodnych źródeł internetowych, badania empiryczne prowadzone *in situ* (studium przypadku) oraz obserwacji „w miejscu”. Autorka dokonała kompilacji, analizy porównawczej oraz przetworzenia wszystkich zebranych danych w drodze oceny krytycznej opierającej się na logicznym rozumowaniu, czego wynikiem było wyprowadzenie wniosków częściowych i całościowych.

Książka zawiera szereg ilustracji, schematów, tabel. Składa się z trzech zasadniczych części: część I – obejmuje omówienie typologii architektury edukacji pozaszkolnej w kontekście przemian społecznych,

część II – obejmuje opisanie obiektów kultury i lokalnych centrów edukacji pozaszkolnej, dla których inspiracją stała się idea rozwoju poprzez zabawę.

część III – obejmuje przedstawienie obiektów tzw. eduarchitektury, czyli architektury edukacji poprzez uczestniczenie w kulturze.

Ocena zawartości merytorycznej:

Przedstawiona do oceny praca jest opracowaniem interdyscyplinarnym. Tematyka pracy jest bardzo interesująca i aktualna jednak Recenzentka ma szereg uwag które zawarte zostały w niniejszej recenzji.

W części wprowadzającej pracy, Autorka omawia zawartość pracy, która składa się z 3 części (raz nazywa je rozdziałami, raz częściami – a nie jest to jednoznaczne). Każda część zawiera rozdziały i podrozdziały. Wprowadzenie takiego podziału powoduje, że numeracja rozdziałów i podrozdziałów w każdej części powtarza się, a to bardzo utrudnia orientację. Nawet Autorka pogubiła się, ponieważ w części I - rozdział 1.1.1 powinien mieć numer 3.5.3, a Podsumowanie (str. 88) nie 1.2 a 3.6, z kolei rozdział na str. 92 zamiast numeru 2 numer 4.

Generalnie odnosi się wrażenie, że poszczególne części/rozdziały są napisane w sposób chaotyczny, trudny w odbiorze i pozbawiony ciągu logicznej wypowiedzi.

Wprowadzenia do poszczególnych części nie wyjaśniają jednoznacznie co w danej części zostało omówione i przebadane. Napisane są językiem niezrozumiałym i trudnym w odbiorze.

Oto przykłady:

wprowadzenie do części I – *Integracja wiedzy sprzyja integracji społecznej wokół tematów i możliwości dostępnych w przestrzeni miejskiej.*

Wprowadzenie do części II – *celem części II jest pokazanie procesu „wbudowywania” wybranych cech architektury dla dzieci/młodego człowieka w rozwiązaniu obiektów kultury i lokalnych centrów – placówek wielopokoleniowej integracji i edukacji pozaszkolnej – rozwiązań architektury użyteczności publicznej, dla których kształtowania inspiracją stała się idea rozwoju przez zabawę.*

Pomimo wielokrotnego czytania tych zdań nie jestem w stanie zrozumieć jakie badania została zawarte w tych częściach. W tym miejscu nasuwa się cytat J. Słowackiego [...]

*Chodzi mi o to, aby język giętki
Powiedział wszystko, co pomyśli głowa [...].*

W poszczególnych częściach zostały omówione liczne przykłady obiektów przeznaczonych do szeroko rozumianej edukacji. Autorka nie podaje jednak kryteriów wyboru tych obiektów. Omawia obiekty o bardzo zróżnicowanym przeznaczeniu (od tych tylko dla dzieci aż po szerokie grono odbiorców, np. seniorów) jak i skali (małe centra kultury, ogródki jordanowskie i olbrzymie założenia muzealne jak np. Kampus Vitra) bez jednoznacznego wyjaśnienia dlaczego się nimi zajmuje.

Część omawianych rozwiązań to obiekty przeznaczone nie tylko dla dzieci i młodzieży. Biorąc do ręki monografię z jej tytułem „**Architektura pozaszkolnych przestrzeni uczenia się dzieci i młodzieży [...]**” tylko takich należałoby się spodziewać.

Tak więc, przede wszystkim, wątpliwość budzi wybór omawianych obiektów, ponieważ nie podano kryteriów w związku z czym pominięto całą grupę obiektów, tj.: teatry, sale koncertowe, itp. Zatem moje pytanie brzmi - dlaczego nie opisano teatrów, kin czy sal koncertowych? Tam przecież też edukuje się dzieci i młodzież.

W kompleksowym oglądzie pracy odnosi się wrażenie, że Autorka nie miała zakreślonej całościowej wizji książki i zawarła wszystkie materiały, które posiadała, bez ostatecznej selekcji. Stąd wynika pewien „galimatias” i pomieszanie zarówno przykładów o charakterze praktycznym jak i części teoretycznej. Wydaje się absolutnie zbędny rozdział 6 w części II zat. *Potencjał zabawy – dzieciństwo a przestrzeń publiczna*, w której Autorka omawia min. utopijne miasta jak „nowy Babilon” czy rozwiązania „urban re-identityfication”, które trudno powiązać z przypisanym do rozdziału tytułem.

W podsumowaniu zawarto diagramy syntetyzujące badania. I tak il. 447 ukazuje co zostało zawarte w poszczególnych częściach monografii: architektura instytucji edukacji pozaszkolnej młodzieży (dlaczego nie dzieci i młodzieży?), dziecięce miejsca edukacji przez ruch i zabawę (dlaczego nie dziecięce i młodzieżowe?) oraz miejsca wielopokoleniowego uczestnictwa w kulturze.

Wyjaśnienia wymaga tab. 43, ponieważ nie jest do końca zrozumiała.

Literatura i Przypisy:

Bibliografia pracy jest bogata i istotna dla omawianych zagadnień. Zestaw pozycji bibliograficznych, na które Autorka powołuje się, jest aż nadto wystarczający i zawiera 395 pozycji w formie książek, artykułów i źródeł internetowych. Świadczy to o dogłębnej analizie badanego tematu dokonanej przez Habitantkę. Jednak takie szerokie ujęcie stanu badań może budzić pewne wątpliwości, ponieważ zawiera szereg pozycji bibliograficznych, niekoniecznie ściśle powiązanych z tematem pracy.

Zarówno terminologia, dobór literatury oraz omawianych przykładów świadczą o znajomości tematu, w kontekście aktualnych badań nad współczesną architekturą.

Duże wątpliwości budzi jednak opracowanie odniesień skierowanych do przypisów dolnych. W całej pracy jest szereg przypisów, które zawierają tylko numery pozycji bibliograficznych. Nie ma odniesień do tytułu, autora, numeru strony. W tekście w nawiasach pojawia się szereg nazwisk, które znajdują się na końcu opracowania w rozdziale Bibliografia, często bez podania strony. Literatura/Bibliografia prawidłowo opracowana winna zawierać wyłącznie pozycje wykorzystane w sposób widoczny w tekście i przypisach, a nie wyliczone w nawiasach w tekście. Wszystkie pozycje wykorzystane w sposób widoczny w tekście i przypisach, winny się znaleźć w Literaturze/Bibliografii i odwrotnie, co nie zostało dopełnione. Każde odwołanie-przywołanie winno mieć formę odrębnego przypisu dolnego, dostępnego dla czytelnika jednym spojrzeniem – z pełną informacją bibliograficzną i absolutnie obowiązkowo z numerem wykorzystanej stronicy lub stronic.

Monografia habilitacyjna winna ukazać poprawny warsztat naukowy i być opracowana nieco odmiennie aniżeli artykuły naukowe, które spełniają wymagania poszczególnych wydawców.

Generalnie w odczuciu recenzentki jest to poważne uchybienie.

Przy wszystkich niekwestionowanych walorach ideowych, merytorycznych i wydawniczych dysertacji, daje się odczuć pewne braki.

Strona graficzna:

Materiał ilustracyjny stanowi znaczną część opracowania. Praca zawiera szereg ilustracji, tabel i diagramów co stanowi niewątpliwie dużą wartość, ponieważ w pewien sposób syntetyzuje badania.

Jednak graficzna strona opracowania utrudnia odbiór, ponieważ ilustracje są małe, nieczytelne i wielokrotnie mieszają się z tekstem (np. str. 60, 61 czy 158). Również brak odniesień w tekście do ilustracji i diagramów nie ułatwia jego odbioru.

Generalnie książka wymagałaby przeredagowania, stanowiłaby wtedy wartościową pozycję.

OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO w świetle obowiązujących aktów prawnych z pkt. 2

Przedstawione do oceny osiągnięcie naukowe dr Małgorzaty Balcer-Zgrai zat. ***Architektura pozaszkolnych przestrzeni uczenia się dzieci i młodzieży w aspekcie nowych paradygmatów edukacji i miasta***, jest klasycznym opracowaniem monograficznym, w którym Autorka przedstawiła wyniki badań dotyczących przestrzeni edukacyjnych znajdujących się poza szkołą (edukacja pozaszkolna). Analizy i badania mają charakter interdyscyplinarny i obok architektury i urbanistyki obejmują zagadnienia z psychologii i socjologii. Największą i niezaprzeczalną wartością pracy jest zebrany materiał badawczy. Został on co prawda przedstawiony w pewnym chaosie (co zawarto w recenzji) jednak opracowanie to wpisuje się jednoznacznie w dyscyplinę architektura i urbanistyka.

Ad. 3

Habilitantka wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni/institucji, także zagranicznej. Aktywności te zostały ocenione w dwóch grupach kryteriów:

- A. Kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych habilitantki oraz dorobek realizowany w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury.
- B. Kryteria oceny w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitantki.

Dodatkowo oceniona została działalność projektowa oraz uzyskane nagrody.

Ad. 3.A Ocena w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych

Główny obszar zainteresowań Habilitantki zogniskowany jest wokół badań nad architekturą związaną z edukacją. Studia magisterskie odbyła na Politechnice Śląskiej. W kolejnych latach zdobywała różnorodne doświadczenie projektowe (asystent projektanta), prowadziła własną działalność (1996-2019), współpracowała z podmiotami realizującymi projekty popularyzatorskie i edukacyjne (2014-2015 – z Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej Centrum Mazowsze w partnerstwie z Ministerstwem Edukacji Narodowej, 2015-2016 - z Wolters Kluwer Polska SA, Warszawa, 2018 – z Fundacją Teano, Żory)

Po obronie doktoratu w lutym 2006 podjęła pracę naukowo-dydaktyczną najpierw w Wyższej Szkole Technicznej w Katowicach, a od 2008 roku na Wydziale Architektury Politechniki Śląskiej, gdzie pracuje do dzisiaj.

Przedmiotem zainteresowań Habilitantki jest szeroko rozumiana architektura edukacji. W okresie po uzyskaniu stopnia doktora prowadzone przez nią badania koncentrowały się na pozaszkolnych przestrzeniach uczenia się. Wzbogacone doświadczeniami projektowymi, dydaktycznymi i popularyzatorskimi prace badawcze miały na celu opisanie kierunku ewolucji architektury związanej z edukacją w przestrzeni współczesnego miasta w odpowiedzi na aktualne wymagania społeczne. Obserwacje kluczowego użytkownika przestrzeni uczenia się jakimi są dzieci i młodzież, wpisują się w stosunkowo młody nurt badań nad dzieciństwem, który we współczesnych badaniach jest ograniczony do placówek opieki i edukacji formalnej. Podsumowanie swoich prac przedstawiła w monografii, zat. ***Architektura pozaszkolnych przestrzeni uczenia się dzieci i młodzieży w aspekcie nowych paradygmatów edukacji i miasta***, wskazując na istotne znaczenie tych przestrzeni w projektowaniu współczesnych rozwiązań obiektów użyteczności publicznej w obliczu zmieniających się uwarunkowań procesów kształcenia.

Obok monografii dr Balcer-Zgraja posiada cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych, będących publikacją częściowych badań własnych, dotyczących architektury pozaszkolnych przestrzeni uczenia się dzieci i młodzieży. Stanowią one wprowadzenie do monografii.

Pani Małgorzata Balcer-Zgraja posiada doświadczenie jako uczestnik zespołów badawczych, realizujących projekty finansowane w drodze krajowych lub zagranicznych konkursów, tj.:

- Śląska Przestrzeń Innowacji – Aleja Przyjaźni w Gliwicach jako Śląska Przestrzeń Innowacji. Model Rewitalizacji.
- Politechnika Śląska jako Centrum Nowoczesnego Kształcenia opartego o badania i innowacje: Architektoniczny upcycling w teatrze – projekt eksperymentalnej scenografii z materiałów wtórnych jako forma współuczestnictwa w kreacji artystycznej.
- Szkoła współpracy. Uczniowie i rodzice kapitałem społecznym współczesnej szkoły.

Dr inż. arch. Małgorzata Balcer-Zgraja jest autorką **2 monografii jednoautorskich (1 habilitacyjna), 4 monografii wieloautorskich oraz 45 publikacji,**

Składają się na nie: 6 artykułów naukowych (przy czym: Archivolta, Biuletyn Politechniki Śląskiej oraz Pływalnie i Baseny – nie są czasopismami naukowymi), 39 rozdziałów w monografiach. Dołączone publikacje prezentują dobry poziom, choć w większości są to rozdziały w monografiach opublikowane w wydawnictwach Politechniki Śląskiej, a w przypadku artykułów, w czasopiśmie Builder. Żadna z nich nie jest indeksowana IF.

Statystyka publikacji według bazy: Web of Science (WoS): 0, H-indeks - 0, Według bazy Google scholar – cytowania - 15, h-indeks – 2, i-10-indeks - 0.

Oprócz działalności publikacyjnej, uczestniczyła aktywnie w **konferencjach i sympozjach naukowych**, wśród nich można wyróżnić: **19 wystąpień** na konferencjach międzynarodowych, oraz **udział w 3 konferencjach krajowych i zagranicznych.**

Stwierdzam zatem, że zgromadzony dorobek można uznać za wystarczający. Habilitantka wykazała się również udziałem w konferencjach, których liczba jest stosunkowo duża do okresu zatrudnienia w jednostkach naukowych i wynosi ok. 1,1 konferencji rocznie.

Wśród innych osiągnięć naukowych należy wskazać członkostwo w redakcjach naukowych, recenzowanie artykułów i prowadzenie sesji konferencyjnych.

Tab. 1 Zestawienie osiągnięć naukowo-badawczych po uzyskaniu stopnia doktora

1	autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazach lub na liście, o których mowa w Journal Citation Reports (JCR), dla danego obszaru wiedzy	- nie
2	autorstwo lub współautorstwo odpowiednio dla danego obszaru: opracowań zbiorowych, katalogów zbiorów, dokumentacji prac badawczych, ekspertyz, utworów i dzieł artystycznych	- tak
3	sumaryczny <i>impact factor</i> publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania	- nie

4	liczbę cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS)	- nie
5	indeks Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS)	- nie -
6	kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach	- tak
7	międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność odpowiednio naukową albo artystyczną	-tak
8	wyświetlenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych	- tak

Analizując dorobek realizowany w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury Habilitantka w latach 2006-2007 pracowała w Wyższej Szkole Technicznej w Katowicach, gdzie przeprowadziła cykl autorskich wykładów, które dotyczyły architektury mieszkaniowej i wnętrz mieszkalnych i wykorzystane były w późniejszych publikacjach.

Oprócz aktywności w uczelni uczestniczyła w zagranicznych stażach i praktykach w jednostkach projektowych:

1993 – praktyka w School of Architectural Studies w Scheffield

1994 – staż w biurze The Silesian Factory for Architecture polsko-niemiecka sp. z o. o., Gliwice

1994 – miesięczne praktyki w następujących jednostkach: ARTCONTOR Architecten, Architecturburo Marius Schlesiona Dusseldorf oraz P.P. Pabel Architecten Berlin.

Podsumowanie:

Reasumując należy uznać, że przedstawiony do oceny dorobek jest w zakresie merytorycznym bardzo związany z tematyką architektury edukacji. Rozpatrując osiągnięcia w zakresie naukowo-badawczym, brakuje publikacji z Listy Filadelfijskiej oraz indeksowanych IF. Obecne standardy oceny naukowej Kandydata/teki mówią, że samodzielny pracownik powinien legitymować się tego typu publikacjami. Zatem dorobek Habilitantki należy ocenić, jako wystarczający.

Habilitantka spełnia, w ograniczonym stopniu, wymagania dotyczące aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni/instytucji, także zagranicznej. Przedstawione zagraniczne praktyki i staże dotyczyły głównie pracy projektowej, a nie naukowej. Tę kwestię należałoby to doprecyzować.

Ad. 3.B Ocena w zakresie dorobku dydaktycznego i organizacyjnego oraz współpracy międzynarodowej habilitantki

W ramach pracy w Politechnice Śląskiej Kandydatka nieprzerwanie prowadzi różne formy zajęć dydaktycznych. Dydaktyka prowadzona przez dr Małgorzatę Balcer-Zgraję obejmuje zajęcia projektowe oraz wykłady na I i II stopniu studiów oraz na studiach podyplomowych.

Była promotorem około 40 prac magisterskich (w tym 3 w języku angielskim), kilkunastu dyplomów inżynierskich, recenzowała prace dyplomowe oraz opiekowała się studentami programu Erasmus. Prace studenckie realizowane pod jej opieką uzyskiwały szereg nagród.

Od roku 2017/18 prowadzi na II stopniu jeden z modułów – Moduł B1 – *projektowanie konceptualne* na kursie *Architektura wielofunkcyjnych zespołów użyteczności publicznej* pod kierunkiem prof. Beaty Majerskiej-Pałubickiej. Jest współautorem programu tego przedmiotu w języku polskim i angielskim. Prowadzi ćwiczenia projektowe oraz wybrane wykłady obejmujące rozwiązania dla kultury i edukacji w kształtowaniu zespołów wielofunkcyjnych. Zajęcia prowadzone są w partnerstwie z otoczenie społeczno-gospodarczym.

W latach 2018-23 organizowała wystawy będące elementem realizowanych zespołowo prac naukowo-badawczych i studialnych oraz popularyzujących ich wyniki.

Habilitantka była zaangażowana w działalność organizacyjną, min. przy pozyskiwaniu grantów, a także organizacji konferencji oraz wystaw.

Ważnym elementem działalności o charakterze dydaktyczno-popularyzatorskim był projekt POWER UMO DWA – Dziecięca Wszechnica Architektury realizowana w latach 2018-20 przez zespół pracowników WAPŚ. Celem głównym było prowadzenie edukacji architektonicznej dzieci i młodzieży w wieku 10-15 lat w celu podniesienia kompetencji odpowiadających na potrzeby gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa.

Udział w powyższych aktywnościach owocuje współpracą w zakresie prowadzonych badań, czego wynikiem są przedstawione artykuły i wystąpienia na konferencjach zagranicznych i krajowych, udział w spotkaniach, warsztatach i szeroko rozumianej współpracy naukowo-badawczej.

Tab. 2 Zestawienie osiągnięć w dorobku dydaktycznym i organizacyjnym oraz współpracy międzynarodowej po uzyskaniu stopnia doktora

1	uczestnictwo w programach dydaktycznych międzynarodowych lub krajowych	- tak
2	udział w komitetach organizacyjnych międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych	- tak
3	otrzymane nagrody i wyróżnienia	- tak
4	udział w konsorcjach i sieciach badawczych	- tak
5	kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych we współpracy z przedsiębiorcami	- nie
6	udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism	- tak
7	członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych	- tak
8	osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki lub sztuki	- tak

10	opiekę naukową nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego z podaniem tytułów rozpraw doktorskich	- nie
11	staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich	- nie
12	wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców	- tak
13	udział w zespołach eksperckich i konkursowych	- tak
14	recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopiśmie międzynarodowych i krajowych	- tak

Podsumowanie:

W świetle przytoczonych faktów, wykazujących aktywność Habilitantki stwierdzam, że jej osiągnięcia w zakresie działalności dydaktycznej, organizacyjnej oraz współpracy międzynarodowej można uznać za znaczące zarówno pod kątem tematyki jak i formy prowadzenia zajęć.

Ocena działalności eksperckiej i projektowej oraz nagród

Habilitantka posiada bogate doświadczenie zawodowe w projektowaniu, które obejmuje różne skale: wnętrza, budynki jednorodzinne, obiekty użyteczności publicznej oraz projekty urbanistyczne.

Prowadzone projekty są często powiązane z pracą badawczą, związaną bezpośrednio z obiektami edukacyjnymi. Są zorientowane na szeroko rozumianą problematykę rozwoju obiektów edukacji. Kilka w szczególności wpłynęło na zainteresowania naukowe. Przede wszystkim była to koncepcja wielofunkcyjnego Centrum Rekreacyjno-Sportowego i Kulturalno-Oświatowego w Kórniku. Obiekt miał stanowić naturalne przedłużenie strefy edukacji formalnej rozwiązywanej w sąsiadującej szkole podstawowej oraz włączyć funkcje edukacji pozaszkolnej w istniejący i historyczny układ przestrzeni publicznej.

Kolejny obiekt to projekt Centrum Edukacyjno-kongresowego Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Autorka ma na swoim koncie też inne projekty koncepcyjne z funkcją edukacyjną, takie jak nagrodzona w konkursach koncepcja adaptacji Elektrowni Radom na siedzibę Mazowieckiego Centrum Sztuki Współczesnej, projekt otwartej przestrzeni rekreacyjno-sportowo-edukacyjnej – Centrum Aktywnego Wypoczynku przez cały rok w Knurowie oraz szereg opracowań konkursowych: Muzeum Historii Polski w Warszawie, Muzeum Katyńskie w budowlu i otoczeniu koponiery w Cytadeli Warszawskiej, Tarnowski Ośrodek Sportu i rekreacji/Ponadregionalne Centrum Sportowo-Rekreacyjne.

Pani Małgorzata Balcer-Zgraja w trakcie swojej zawodowej kariery w różnych jednostkach otrzymała szereg nagród.

Podsumowując ocenę działalności eksperckiej i zawodowej Kandydatki należy uznać dorobek za przynoszący wymierne korzyści w efekcie podejmowanych pożytecznych inicjatyw. Podsumowując działalność projektową Kandydatki wykonała szereg projektów, planów, studiów. Posiada uprawnienia projektowe w specjalności architektonicznej.

OCENA KOMPLEKSOWA OCENA DOROBKU Z PKT 3

Na podstawie powyższej analizy: oceny dorobku twórczego, naukowego i dydaktycznego należy osiągnięcia te ocenić pozytywnie. Habilitantka łączy pracę na uczelni z pracą zawodowo-twórczą

III. WNIOSKI KOŃCOWE

Na podstawie wnikliwej analizy i oceny dorobku naukowego i dydaktycznego oraz monografii/książki dr Małgorzaty Balcer-Zgrai, stwierdzam, że Habilitantka **wyazała się w stopniu dostatecznym** dokonania w dyscyplinie architektura i urbanistyka stawianymi pracom habilitacyjnym. Wkład w rozwój dyscypliny architektura i urbanistyka polega na poszerzeniu wiedzy zogniskowanej na obiektach edukacyjnych dla wybranej grupy odbiorców jakimi są dzieci i młodzież.

Zgodnie z ustawą *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* art. 219 mówiącego o warunkach nadania stopnia doktora habilitowanego, dr Małgorzaty Balcer-Zgraja powinna wypełnić następujące wymagania:

1. posiadać stopień doktora;
2. posiadać w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny
3. wykazać się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Habilitantka wypełniła wszystkie te wymagania. W pkt. 2 i 3 w stopniu dostatecznym. W związku z szeregiem uwag do monografii, mającej stanowić znaczny wkład w rozwój dyscypliny oraz do aktywności w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej, wnioskuję o zaproszenie Habilitantki na rozmowę w trakcie spotkania Komisji Habilitacyjnej w celu wyjaśnienia uwag.

Barbara Gronostajska